

Cauza C-785/19

Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție

Data depunerii:

23 octombrie 2019

Instanța de trimitere:

Landgericht Saarbrücken (Tribunalul Regional din Saarbrücken, Germania)

Data deciziei de trimitere:

21 octombrie 2019

Reclamantă și apelantă:

Koch Media GmbH

Pârâtă și intimată:

HC

Obiectul litigiului principal

Rambursarea onorariilor de avocat pentru punerea în întârziere ca urmare a partajării de fișiere; plafonarea cuantumului rambursabil

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE, în privința conformității plafonării cuantumului cheltuielilor care pot fi rambursate, aferente unei puneri în întârziere cu următoarele dispoziții din dreptul Uniunii:

Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (JO 2004, L 157, p. 45, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 56, denumită în continuare „Directiva 2004/48” sau „Directiva privind respectarea proprietății intelectuale”).

Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230, denumită în continuare „Directiva 2001/29” sau „Directiva privind dreptul de autor”).

Directiva 2009/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind protecția juridică a programelor pentru calculator (JO 2009, L 111, p. 16, denumită în continuare „Directiva 2009/24” sau „Directiva privind programele pentru calculator”).

Întrebările preliminare

1. a) Articolul 14 din Directiva nr. 2004/48 trebuie interpretat în sensul că această dispoziție include onorariile de avocat necesare ca fiind „cheltuieli de judecată” sau „alte cheltuieli” care sunt suportate de titularul unor drepturi de proprietate intelectuală în sensul articolului 2 din Directiva nr. 2004/48 atunci când invocă - prin intermediul unei puneri în întârziere pe cale extrajudiciară - încetarea încălcării drepturilor sale împotriva autorului încălcării?

b) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare litera (a): Articolul 13 din Directiva nr. 2004/48 trebuie interpretat în sensul că această dispoziție include onorariile de avocat menționate la prima întrebare litera (a) ca daune-interese?

2. a) Dreptul Uniunii, în special în ceea ce privește:

- articolele 3, 13 și 14 din Directiva nr. 2004/48;
- articolul 8 din Directiva privind dreptul de autor; și
- articolul 7 din Directiva privind programele pentru calculator

trebuie interpretat în sensul că titularul unor drepturi de proprietate intelectuală în sensul articolului 2 din Directiva nr. 2004/48, are dreptul, în principiu, la rambursarea integrală a onorariilor de avocat menționate la prima întrebare litera (a), sau, în orice caz, a unei părți adecvate și substanțiale a acestora, chiar dacă:

- încălcarea în cauză a fost săvârșită de o persoană fizică în afara activității sale profesionale sau comerciale și
- o reglementare națională prevede, într-un astfel de caz, că asemenea onorarii de avocat pot fi, de regulă, rambursate numai pe baza unei valori reduse a obiectului litigiului?

b) În cazul în care răspunsul la a doua întrebare litera (a) este afirmativ: Dreptul Uniunii menționat la a doua întrebare litera (a) trebuie interpretat în sensul că poate fi avută în vedere o excepție de la principiul menționat la a doua întrebare litera (a), potrivit căruia titularului drepturilor trebuie să i se ramburseze integral

onorariile de avocat menționate la prima întrebare litera (a), sau, în orice caz, o parte adecvată și substanțială a acestora, în considerarea altor factori (precum actualitatea operei, durata publicării și săvârșirea încălcării de către o persoană fizică în afara activității sale profesionale sau comerciale), chiar dacă încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală în sensul articolului 2 din Directiva nr. 2004/48 constă în partajarea de fișiere, așadar punerea la dispoziția publicului a operei prin oferirea cu titlu gratuit a posibilității de descărcare (download) tuturor participanților pe o platformă de schimb cu acces liber fără Digital Rights Management?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Articolele 2, 3, 10, 13 și 14 din Directiva 2004/48, precum și considerentele (14), (17) și (26) ale acesteia

Articolul 8 din Directiva 2001/29

Articolele 1 și 7 din Directiva 2009/24

Dispozițiile naționale invocate

Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe (Urheberrechtsgesetz, denumită în continuare „UrhG”)

Legea privind remunerarea avocaților (Rechtsanwaltsvergütungsgesetz, denumită în continuare „RVG”)

Codul de procedură civilă (Zivilprozessordnung, denumit în continuare „ZPO”)

Situația de fapt și procedura

- 1 Reclamanta și apelanta (denumită în continuare „reclamanta”) distribuie în scopuri comerciale jocuri pentru calculator. Pârâta și intimata (denumită în continuare „pârâta”) este o persoană fizică, care nu urmărește niciun interes profesional sau comercial.
- 2 Reclamanta este titulara dreptului conex drepturilor de autor exclusiv - pe teritoriul Germaniei - de punere la dispoziția publicului a unui joc pentru calculator dezvoltat de profesioniști.
- 3 În decembrie 2013 și în ianuarie 2014, pârâta a difuzat acest joc, prin intermediul conexiunii sale la internet, pe o platformă de partajare de fișiere (filesharing), oferindu-l altora în mod public în vederea descărcării. Astfel, aceasta a încălcat drepturile reclamantei.

- 4 Pentru a-și apăra drepturile sale, reclamanta a făcut apel la un cabinet de avocatură, care a trimis pârâtei, în numele reclamantei, o scrisoare de punere în întârziere. În această scrisoare, i s-a cerut pârâtei, printre altele, să se oblige, printr-un angajament de încetare însoțit de o clauză penală, că nu mai acordă acces publicului la jocul pentru calculator. De asemenea, acesteia i s-a cerut să plătească daune-interese.
- 5 Ca urmare a contactării avocaților, reclamanta a suportat costuri în cuantum de 745,40 euro, constând în taxa de reprezentare de 1,3 raportată la valoarea obiectului litigiului de 10 000 de euro, însemnând 725,40 euro, la care se adaugă cheltuieli în cuantum de 20 de euro.
- 6 În cadrul procedurii judiciare care a urmat, în care a fost solicitată această sumă, este în discuție, în esență, doar cuantumul onorariilor de avocat care trebuie rambursate.
- 7 În primă instanță, Amtsgericht Saarbrücken (Tribunalul Districtual din Saarbrücken) a obligat pârâta, prin hotărârea din 12 martie 2019, la plata sumei de 124 de euro, majorată cu dobândă, iar în rest, a respins acțiunea. Suma de 124 de euro este compusă din: o taxă de reprezentare de 1,3 raportată la valoarea obiectului litigiului de 1 000 de euro, însemnând 104 euro, la care se adaugă cheltuieli în cuantum de 20 de euro.
- 8 În motivare, Amtsgericht Saarbrücken s-a întemeiat pe articolul 97 alineatul (3) prima teză din UrhG, care prevede că, cu excepția situațiilor de inechitate, cuantumul valorii obiectului litigiului care poate fi rambursată este limitată, în anumite cazuri, la 1 000 de euro.
- 9 Prin recursul formulat în fața instanței de trimitere, reclamanta își menține cererea de rambursare integrală a onorariilor de avocat.

Motivarea trimiterii preliminare

- 10 Soluționarea litigiului depinde de o decizie a Curții de Justiție privind interpretarea tratatelor.
- 11 Contextul aspectelor de drept aflate în discuție în prezenta cauză este descris în cele ce urmează. În conformitate cu articolul 97a coroborat cu articolul 97 alineatul (1) din UrhG, titularul lezat are, printre alte drepturi cum este dreptul la acordarea unor daune-interese, și dreptul de a obține din partea autorului încălcării încetarea comportamentului ilicit.
- 12 În general, titularii de drepturi se prevalează, mai întâi, precum în speță, de drepturile lor de a obține încetarea comportamentului ilicit. În acest scop, aceștia acordă unui avocat un mandat cu titlu oneros. Acesta din urmă adresează o scrisoare de punere în întârziere în conformitate cu articolul 97a alineatul (1) din UrhG. O astfel de punere în întârziere are scopul de a obține din partea autorului

încălcării un angajament de încetare însoțit de o clauză penală. Un astfel de angajament elimină riscul de repetare a comportamentului și soluționează cererea de încetare. Prin urmare, nu mai este necesară și nu mai este posibilă formularea pe cale judiciară a unei acțiuni în încetare. Prin urmare, punere în întârziere are funcția de evitare a unei proceduri.

- 13 Dacă titularul dreptului introduce o acțiune în încetare fără o punere în întârziere prealabilă, acesta poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată, în cazul în care pârâtul recunoaște imediat pretenția, în conformitate cu articolul 93 din ZPO. Prin urmare, punerea în întârziere are o funcție de protecție pentru reclamant.
- 14 În temeiul articolului 97 alineatul (3) din UrhG, titularul unui drept de autor care a fost încălcat poate obține, în principiu, cu titlu de reparație de la autorul încălcării, „cheltuielile necesare”.
- 15 Noțiunea de „cheltuieli necesare” face trimitere la RVG: în dreptul german, remunerația avocatului eligibilă pentru a fi rambursată cu titlu de reparație este reglementată, în mod normal, de RVG și de tariful onorariilor avocațiale stabilit de aceasta. De regulă, instanțe nu declară eligibile pentru rambursare cheltuielile mai mari decât cele stabilite în RVG.
- 16 Conform RVG, tariful pe care un avocat i-l poate aplica clientului său depinde de valoarea obiectului litigiului. Cu cât valoarea obiectului litigiului este mai mare, cu atât tariful este mai ridicat.
- 17 Potrivit jurisprudenței instanțelor supreme, valoarea obiectului litigiului pentru formularea unei cereri în încetare de către titularul unor drepturi în legătură cu filme, muzică sau DVD-uri actuale se ridică la cel puțin 10 000 de euro.
- 18 Cu toate acestea, în temeiul articolului 97a alineatul (3) a patra teză din UrhG, valoarea obiectului litigiului eligibilă pentru rambursare este limitată de regulă la 1 000 de euro, atunci când persoana pusă în întârziere: (1) este o persoană fizică, care nu utilizează operele sau obiectele protejate pentru activitatea sa comercială sau profesională independentă și (2) nu este deja obligată la încetare, printr-o hotărâre judecătorească definitivă sau o măsură provizorie cu privire la un drept contractual al persoanei în numele căreia a fost pusă în întârziere.
- 19 Această plafonare a valorii litigiului se aplică numai în ceea ce privește raportul dintre titularul de drepturi și autorul încălcării. Avocatul titularului de drepturi emite o factură în sarcina acestuia din urmă pe baza valorii mai mari, efective a litigiului.
- 20 Astfel, pot apărea diferențe semnificative. De exemplu, într-un caz precum cel din speță, acest lucru poate avea drept consecință faptul că titularul dreptului trebuie să plătească avocaților săi o sumă în cuantum de 745 de euro, eventual majorată cu TVA, din care îi este rambursată numai suma de 124 de euro, eventual majorată cu TVA. Aceasta implică faptul că trebuie să suporte el însuși o diferență importantă în cuantum de 631 de euro.

- 21 Articolul 97 alineatul 3 a patra teză din UrhG conține o derogare care permite renunțarea în anumite situații la plafonare, atunci când o sumă de 1 000 de euro ar fi „inechitabilă” în împrejurările speței.
- 22 Această reglementare pare criticabilă, în raport cu dispozițiile Directivei 2004/48, ale Directivei 2001/29 și ale Directivei 2009/24. În centrul prezentei trimiteri preliminare, se află chestiunea privind modul în care dreptul Uniunii influențează interpretarea acestei clauze.
- 23 Instanța de trimitere amintește că întrebările adresate în prezenta cauză apar într-o multitudine de proceduri cu care a fost sesizată. În plus, jurisprudența germană cunoaște o gamă largă de decizii cu rezultate diferite. În consecință, interesul de a obține o clarificare din partea Curții este unul considerabil.

Cu privire la prima întrebare preliminară

- 24 Prin intermediul primei întrebări preliminare, instanța de trimitere ridică problema dacă onorariile de avocat pentru punerea în întârziere reprezintă cheltuieli de judecată sau alte cheltuieli, astfel cum se prevede la articolul 14 din Directiva 2004/48, sau daune-interese, astfel cum se prevede la articolul 13 din aceeași directivă, sau nu intră în domeniul de aplicare al directivei.
- 25 În Hotărârea din 28 iulie 2016, *United Video Properties* (C-57/15, EU:C:2016:611), Curtea a interpretat articolul 14 din Directiva 2004/48, printre altele, în legătură cu un sistem de tarife forfetare.
- 26 Aceasta nu a interpretat Directiva 2004/48 cu privire la aspectul dacă cheltuielile de avocat efectuate în faza extrajudiciară, care au ca scop exercitarea dreptului la încetare, intră sub incidența articolului 13 din Directiva 2004/48, a articolului 14 din Directiva 2004/48 sau a niciuneia dintre aceste două dispoziții.
- 27 Instanța de trimitere consideră că este posibil ca cheltuielile cu punerea în întârziere în faza precontencioasă să constituie alte cheltuieli efectuate de partea care a obținut câștig de cauză, în sensul articolului 14 din Directiva 2004/48.
- 28 Aceasta ține seama totodată de faptul că aceste cheltuieli intră sub incidența articolului 13 din Directiva 2004/48, ca daune-interese. Astfel, cheltuielile necesare pentru exercitare dreptului la încetare se dovedesc a fi, de asemenea, un prejudiciu causal, care rezultă din încălcarea dreptului.
- 29 Potrivit altor opinii din jurisprudență, nici articolul 13 și nici articolul 14 din Directiva 2004/48 nu sunt aplicabile, ceea ce este justificat prin faptul că cheltuielile efectuate în vederea exercitării în faza precontencioasă dreptului la încetare nu sunt legate în mod direct și suficient de strict de procedura judiciară.

Cu privire la cea de a doua întrebare preliminară

- 30 Prin intermediul celei de a doua întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită să se stabilească care sunt criteriile din dreptul Uniunii aplicabile în ceea ce privește plafonarea valorii litigiului și norma de derogare de la aceasta. În special, aceasta solicită să se stabilească dacă directivele relevante trebuie interpretate în sensul că, chiar și atunci când autorii încălcării drepturilor sunt persoane fizice, este în principiu necesar să se procedeze la rambursarea integrală a cheltuielilor de punere în întârziere. De asemenea, instanța urmărește să se stabilească dacă este posibil ca cheltuielile să nu fie rambursate în quantum integral și, eventual, care sunt factorii care pot determina o astfel de situație.
- 31 În legătură cu această întrebare, și anume în ce măsură rambursarea doar a unei părți reduse din cheltuielile de punere în întârziere este compatibilă cu dreptul Uniunii și, în special, cu articolul 3 alineatul (1) a doua teză din Directiva 2004/48, instanța Uniunii a prezentat de asemenea observațiile sale în Hotărârea United Video Properties (C-57/15). Curtea a statuat, printre altele, că o reglementare care urmărește să excludă de la rambursare cheltuielile excesive poate fi, în anumite împrejurări, justificată.
- 32 Dar elementul determinant pentru aprecierea prezentei cauze este acela dacă principiile dezvoltate în această hotărâre se aplică de asemenea atunci când pârâtul este o persoană fizică, care nu a acționat în cadrul unei activități comerciale sau profesionale.
- 33 Prin dispoziția de la articolul 97 alineatul (3) a patra teză din UrhG, legiuitorul german a răsturnat raportul regulă-excepție prevăzut la articolul 14 din Directiva 2004/48. În consecință, potrivit modului de redactare a legislației germane, dacă pârâtul este o persoană fizică, o rambursare integrală a cheltuielilor poate fi avută în vedere numai în cazul existenței unei situații de inechitate.
- 34 Potrivit unei opinii, interpretarea conformă cu directiva a articolului 97 alineatul (3) a patra teză din UrhG presupune, contrar modului de redactare al acestuia, că în ceea ce privește raportul regulă-excepție, acesta ar trebui înțeles în sensul că, de regulă, nu există un plafon al valorii în litigiu. Conform opiniei contrare, faptul că pârâtul este o persoană fizică, fără interese comerciale și profesionale, reprezintă un motiv pentru care, de regulă, trebuie să se aplice un plafon al valorii litigiului.